Stichting houtrookvrij

WAT KAN MIJN GEMEENTE DOEN OM STOOKOVERLAST TE VERMINDEREN

Een handreiking voor raadsleden en beleidsmedewerkers

1

ACTIEVE VOORLICHTING EN BEWUSTWORDING GERICHT OP HET ONTMOEDIGEN VAN HOUTSTOOK VANWEGE NEGATIEVE EFFECTEN OP DE GEZONDHEID EN HET WELBEVINDEN VAN OMWONENDEN

Als minimale inspanning kunt u eerlijke informatie over de negatieve effecten van houtstook aan burgers verstrekken. Dit betekent dat de voorlichting vooral moet worden gericht op:

- de negatieve effecten van houtrook op de gezondheid van omwonenden;
- de ernstige (geur)hinder die het welbevinden en woongenot van omwonenden aantast;
- de belemmering van de mogelijkheid om de eigen woning goed te ventileren.
- Andere eisen aan de voorlichting:
  - de voorlichting moet heel regelmatig (minimaal 1 of 2x per maand) plaatsvinden via lokale huis-aan-huis bladen, lokale media en sociale media;
  - als onderdeel van de voorlichting moet de gemeente ‘Regels voor
  - stookgedrag’ publiceren. Regel 1 zou kunnen zijn: ‘Voorkom dat buren in de rook komen te zitten’;
  - in combinatie hiermee moet uw gemeente een klachtenprocedure instellen: duidelijk moet zijn hoe inwoners laagdrempelig een klacht kunnen indienen over houtrook en hoe de verdere afhandelingsprocedure zal verlopen.

2

ALS ONDERDEEL VAN DE VOORLICHTING KAN DE GEMEENTE ACTIEF DE STOOKWIJZER EN HET STOOKALERT PROMOTEN VIA DE EIGEN KANALEN EN ANDERE LOKALE MEDIA EN SOCIALE MEDIA

De Stookwijzer is een website die permanent een ‘realtime’ stookadvies geeft (code blauw, oranje of rood) op postcodeniveau (www.stookwijzer.nu). Bij ongunstige weersomstandigheden en/of slechte luchtkwaliteit geeft de Stookwijzer het advies om géén hout te stoken. Bewoners die last hebben van houtrook, kunnen dat melden via de Stookwijzer. Deze klachten worden doorgestuurd naar de gemeente mits aangesloten bij het Schone Lucht Akkoord. Als een gemeente het SLA niet heeft ondertekend kan zij op eigen initiatief vragen om de klachten automatisch doorgestuurd te krijgen.

Naast de Stookwijzer is er het Stookalert van het RIVM (www.rivm.nl/stookalert). Bij (extreem) ongunstige weersomstandigheden en/of (zeer) slechte luchtkwaliteit per provincie kan het RIVM een Stookalert afgeven. Dit is een nadrukkelijke oproep van het RIVM om géén hout te stoken. Belangrijk is dat u uw inwoners actief informeert over de Stookwijzer en het Stookalert. Deze moeten in uw voorlichtingscampagne een prominente plaats innemen. Het heel consequent en nadrukkelijk onder de aandacht brengen van de Stookwijzer en het Stookalert draagt er aan bij dat de vanzelfsprekendheid en maatschappelijke acceptatie van houtstook langzaam maar zeker (verder) gaat afnemen waardoor de luchtkwaliteit verbetert en de gezondheidsschade door slechte lucht onder uw burgers afneemt.

3

GEMEENTEN KUNNEN ZELF EEN ACTIEF BELEID VOEREN VOOR DE AANPAK VAN OUDE EN/OF DE MEEST VERVUILENDE HOUTKACHELS ÉN OPEN HAARDEN

U kunt met een eigen subsidie- en saneringsregeling stimuleren dat stokers hun open haard of (oude, sterk vervuilende) houtkachel verwijderen en definitief stoppen met houtstook. De gemeente Nijmegen en Utrecht zijn hiermee inmiddels voorzichtig begonnen in enkele wijken met veel stookoverlast. Als dit financieel niet haalbaar is, zou u op zoek kunnen gaan naar andere maatregelen om de meest notoire overlastsituaties aan te pakken, zoals vaker een lokaal stookverbod afkondigen en/of door het 'afdwingen' van een beter stookgedrag.

4

ACTIEVE VOORLICHTING DOOR DE GEMEENTE OM BURGERS EN BEDRIJVEN EROP TE WIJZEN DAT HOUTSTOOK NIET DUURZAAM IS ÉN JUIST MEER CO2- UITSTOOT VEROORZAAKT

Bomen zijn onmisbaar voor een gezonde leefomgeving, voor de biodiversiteit en voor het langdurig vastleggen van CO2. Het planten en laten groeien van bomen is dus heel duurzaam. Daarentegen is er niets duurzaams aan het opstoken van bomen. Integendeel: houtstook veroorzaakt juist extra CO2-uitstoot (de vastgelegde CO2 komt vroegtijdig weer in de atmosfeer terecht en het kappen, versnipperen en vooral het drogen van houtsnippers tot pellets kost heel veel fossiele brandstof).

Het idee dat hout een CO2-neutrale brandstof is, is wetenschappelijk aangetoond onhoudbaar. Dit is namelijk pas het geval als een potentiële stoker nu een extra boom gaat planten, deze vervolgens 50 jaar laat groeien én de boom pas daarna zonder fossiele energie gaat kappen, verzagen en drogen zodat deze kan dienen als CO2-neutrale brandstof. En voor de volgende boom geldt precies hetzelfde ...

5

GEBRUIK DE MOGELIJKHEDEN VAN DE KOMENDE OMGEVINGSWET VOOR HET VOORKÓMEN EN/OF VERBIEDEN VAN HOUTSTOOK

De bedoeling is dat per medio 2022 de nieuwe Omgevingswet in werking gaat treden. Met deze wet wordt het huidige bestemmingsplan vervangen door het Omgevingsplan. In tegenstelling tot het bestemmingsplan kunnen in een Omgevingsplan óók milieuregels worden opgenomen. De VNG (Vereniging van Nederlandse Gemeenten) adviseert gemeenten nadrukkelijk om gebruik te maken van de mogelijkheden in de nieuwe Omgevingswet om overlast door houtstook aan te pakken.

Helaas mag u als gemeente geen eisen stellen aan (de emissies van) houtkachels en het rookafvoerkanaal, omdat hiervoor de landelijke regels gelden in het Bouwbesluit. Maar u krijgt wel ruimte om in het Omgevingsplan regels op te nemen voor het gebruik van houtvuren. Denk hierbij aan een stookverbod in specifieke wijken, bij specifieke weersomstandigheden of voor een specifieke periode om overlast van houtrook tegen te gaan.
Uiteraard is het volstrekt onvoldoende om op den duur her en der een houtrookvrije woonwijk te realiseren. Maar vooral voor de politieke en maatschappelijke bewustwording kan het helpen als u hiermee aan de slag gaat. En het zou natuurlijk helemaal mooi zijn als u direct voor bijvoorbeeld het gehele gebied binnen de bebouwde kom een stookverbod of strenge gedragsregels voor houtstook gaan invoeren.

6

VOORLICHTING VAN GEMEENTEN GERICHT OP SCHONE ALTERNATIEVEN VOOR GAS EN HOUTSTOOK

Als gemeente kunt u schone alternatieven promoten en subsidiëren zoals zonnepanelen, zonneboiler of een warmtepomp. U kunt energiecoaches inzetten die de transitie van gas naar schone alternatieven vorm kunnen geven. Het uitfaseren van houtstook kan hier ook prima onderdeel van uitmaken.

7

EN LAST BUT NOT LEAST: GEMEENTEN KUNNEN SAMEN DRUK UITOEFENEN OP HET RIJK (TWEEDE KAMER EN MINISTERS) OM WETGEVING VAST TE STELLEN DIE HET RECHT OP SCHONE LUCHT LAAT PREVALEREN BOVEN HET RECHT OP STOKEN

Net als bij meeroken is er ook maar één echte oplossing van de houtstookproblematiek: een goede landelijke wetgeving waarbij het recht op schone lucht prevaleert boven het recht op stoken. De aanpak van (mee)roken laat zien, dat goede wetgeving het probleem bij wijze van spreken in één keer én voorgoed kan oplossen.

Maar net als bij (mee)roken is er vanuit de samenleving veel druk nodig om de politiek in Den Haag mee te krijgen. Omdat gemeenten van dichtbij (kunnen) zien wat de negatieve effecten van houtstook zijn voor de lokale leefomgevingskwaliteit en de gezondheid en het welbevinden van burgers, kunt u bij uitstek hierover krachtige signalen afgeven aan de landelijke politiek.

Stichting Houtrookvrij
Januari 2022